

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Prof. dr Andrzej ZOLL

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 551 77 00
Fax 827 64 53

Warszawa, 3 września 2002 r.

35714

RPO-324040-III/99/JL

Pan
prof. dr Jerzy Hausner
Minister Pracy i Polityki Społecznej
Warszawa

Szanowny Panie Ministrze,

Uprzejmie informuję, że wpływają do mnie skargi na przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych /Dz. U. Nr 162, poz. 1118 ze zm./, określające zasady ustalania kapitału początkowego dla osób, które na dzień 1 stycznia 1999 r. nie przebyły w ubezpieczeniu 10 kolejnych lat kalendarzowych wyłącznie z powodu odbywania nauki w szkole wyższej.

Ustawa w art. 174 stanowi, że dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się na dzień wejścia w życie ustawy kapitał początkowy, a jego podstawę wymiaru stanowi podstawa wymiaru składek z kolejnych 10 lat kalendarzowych wybranych z lat 1980 - 1998.

Od tej zasady ustawa przewiduje wyjątki wobec osób, które na dzień wejścia w życie ustawy nie ukończyły 30 lat życia /art. 17 ust. 1/ oraz które ukończyły 30 lat życia, lecz nie przebyły 10 lat w ubezpieczeniu z powodu pełnienia zastępczej służby wojskowej, odbywania czynnej służby wojskowej albo korzystania z urlopu wychowawczego. Dla tych osób podstawę wymiaru kapitału początkowego stanowi dochód z faktycznego okresu podlegania ubezpieczeniu, krótszego niż 10 lat /art. 17 ust. 3/.

Jak z powyższego wynika, w tej grupie nie zostały wymienione osoby, które ukończyły 30 lat życia na dzień wejścia w życie ustawy, lecz nie pozostawała w ubezpieczeniu 10 lat wyłącznie z powodu odbywania nauki w szkole wyższej. Tym osobom - zgodnie z ustawą - do podstawy wymiaru kapitału początkowego, za lata w których studiowały, przyjęty zostanie zerowy dochód, a łączny dochód z pozostałych lat

podzielony przez dziesięć spowoduje obniżenie zarówno podstawy wymiaru, jak i samego kapitału początkowego.

Osoby nie mogące wykazać na dzień 1 stycznia 1999 r. 10 lat pozostawania w ubezpieczeniu z powodu odbywania nauki w szkole wyższej skarżą się, że taka regulacja jest niesprawiedliwa. Taka regulacja prowadzi też do nierównego traktowania osób urodzonych w tym samym roku i mających jednakowy wkład do systemu, ponieważ osoba korzystającą z urlopu wychowawczego znajduje się w lepszej sytuacji niż osoba studiująca.

Krytyczne uwagi obywateli co do sposobu uregulowania tej kwestii w pełni podzielam.

Skoro kapitał początkowy ma odzwierciedlać okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu i wielkość wniesionych składek przed 1 stycznia 1999 r., to kryteria, które zastosowano przy określaniu wyjątków od zasady obliczania podstawy kapitału początkowego z 10 lat nie powinny prowadzić do niesprawiedliwego różnicowania ubezpieczonych. Tymczasem przy takim samym okresie podlegania ubezpieczeniu i jednakowej kwocie wniesionych składek osoba korzystająca z urlopu wychowawczego będzie miała wyższy kapitał początkowy niż jej rówieśnica odbywająca naukę w szkole wyższej, chociaż zgodnie z ustawą zarówno okresy urlopu wychowawczego jak studiów wyższych traktowane są jednakowo jako okresy nieskładkowe /art. 7 pkt 5 i 9/.

Skargi te były podstawą wystąpienia do Ministra Pracy i Polityki Społecznej w 1999 r. W nadesłanej odpowiedzi nie podzielono stanowiska o potrzebie zmiany ustawy i wskazano, że uregulowania te są prawidłowe. Ponadto wskazano, że za obowiązującym rozwiązaniem przemawia to, iż możliwość ustalania kapitału początkowego z faktycznego okresu podlegania ubezpieczeniu społecznemu obejmuje ten sam krąg osób, który podlega szczególnej ochronie przy ustalaniu podstawy wymiaru renty z tytułu niezdolności do pracy.

W moim odczuciu przepisy dotyczące ustalania podstawy wymiaru renty z tytułu niezdolności do pracy w takim samym stopniu krzywdzą osoby studiujące jak zasady dotyczące ustalania kapitału początkowego i z tego powodu również wymagają odpowiedniej zmiany.

Przedstawiając powyższe oraz działając na podstawie art. 14 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich /Dz. U. z 2001r. Nr 14, poz. 1477 zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o rozważenie możliwości zmiany przepisów ustawy dyskryminujących osoby studiujące.

Z wyrazami szacunku

/-/